

Socialdepartementet

REMISSVAR

diarienummer S2018/01188/SF

s.registrator@regeringskansliet.se

s.sf@regeringskansliet.se

2018-05-28

Ny lag om koordineringsinsatser inom hälso- och sjukvården Ds 2018:5

Om företagshälsovården

Företagshälsovården har en särskild ställning och funktion i gränssnittet mellan å ena sidan det förebyggande strategiska arbetsmiljöarbetet, det arbetsplatsinriktade rehabiliteringsansvaret som arbetsgivaren ansvarar för enligt arbetsmiljölagen (AML) och å andra sidan den offentliga sjukvårdens ansvar för medicinsk vård och rehabilitering.

Enligt ILO-konvention 161, som Sverige i full politisk enighet och som första land i världen ratificerade 1986 ska alla arbetstagare ha tillgång till en företagshälsovård som är anpassad till arbetets art och förutsättningar. Något som även kommer till uttryck i AML

Synpunkter på promemorian

Sveriges Företagshälsor motsätter sig inte införandet av rehabiliteringskoordinatorer inom hälso- och sjukvården. Däremot så finns det grundläggande brister i promemorian som måste rättas till och behov av klarlägganden som måste göras innan dess att förslaget kan genomföras.

Ett grundläggande problem är att promemorian inte, mer än med hänvisning till vad som är lagreglerat rörande företagshälsovården, redogör för dess verkliga funktion och verksamhet. Inte heller berörs hur koordinatörerna ska samverka med företagshälsovården.

Möjligen kan det faktum att man närmast bortser från företagshälsovårdens existens i promemorian förklaras av att utredaren saknar insikt om företagshälsovårdens verksamhet. Något som framgår av följande beskrivning i promemorian: ”Företagshälsovården har

Sveriges Företagshälsor är företagshälsovårdens branschorganisation. Tillsammans med våra medlemmar strävar vi efter att landets arbetsgivare ska få hållbara, effektiva och attraktiva organisationer. Medarbetare ska samtidigt få ett hälsosamt, säkert och stimulerande yrkesliv. Investeringar i företagshälsovård är en vinst för alla parter. Sveriges Företagshälsor har 160 medlemsföretag som motsvarar 90 procent av branschen med över 4000 samverkande specialister inom arbetsmiljö & hälsa, frisk- och sjukvård samt rehabilitering.

emellertid inget annat ansvar än att fungera som resurs åt arbetsgivaren.

Företagshälsovårdens uppgift är inte att ge vård och behandling till arbetstagare eller att informera om medicinska behov annat än ur ett arbetsanpassningsperspektiv.” Den beskrivningen blottlägger en omfattande okunskap rörande vad företagshälsovården arbetar med.

Utöver det förebyggande och systematiska arbetsmiljöarbetet som företagshälsovården arbetar med så är en betydande del av verksamheten att stödja och stärka arbetsgivarna vad gäller att ta sin del av ansvaret för rehabiliteringen i sjukskrivningsprocessen. Företagshälsovården kan agera redan innan en anställd blir sjukskriven och kan från den första dagen i sjukfallen ge ett tidigt stöd. Arbetsgivaren får hjälp att fånga upp tidiga signaler på ohälsa och får råd kring hur kontakten med sjukskrivna ska skötas. Företagshälsovården arbetar även med t ex rehabiliteringsutredningar, anpassning av arbetsplatsen och stödjande samtal med sjukskrivna arbetstagare. Inom företagshälsovården finns ett stort antal medicinskt högt utbildade personer som vid sidan av sin profession även innehar rollen som rehabkoordinator.

Mot den bakgrunden är det högst förvånande att promemorian inte inkorporerar företagshälsovården i sin beskrivning av rehabiliteringsprocessen utan enbart hänvisar till att rehabiliteringskoordinatören ska kontakta arbetsgivaren. Något som i sig kan skapa problem för arbetsgivaren och återgången i arbete för den sjukskrivne.

För större arbetsgivare i storstadsregionerna kan den föreslagna ordningen innebära att man tvingas till kontakt med ett omfattande antal rehabiliteringskoordinatorer spridda på många olika vårdcentraler, beroende på var arbetstagarna är listade. Den enskilde rehabiliteringskoordinatorns kunskap om patientens arbetsplats kommer att vara ytterst begränsad i jämförelse med den aktuella företagshälsan som arbetsgivaren är ansluten till. En av företagshälsovårdens framgångsfaktorer är just en ingående kunskap om arbetsmiljö, risker och möjligheter till arbetsanpassning hos arbetsgivaren. Om en rehabiliteringskoordinator inom hälso- och sjukvården skulle ta över en konsultativ roll visavi arbetsgivaren i dessa frågor är risken överhängande att kvaliteten i rehabiliteringsarbetet kommer att bli lidande och att återgången i arbete försvåras och försenas för arbetstagaren.

Rehabiliteringskoordinatorer inom hälso- och sjukvården kan säkert ha en viktig roll att fylla för de som saknar arbete eller på grund av sjukdom/funktionsnedsättning har behov av att byta arbetsgivare. Det vill säga personer som står utan tillgång till företagshälsovård. Men för de som ska rehabiliteras tillbaka till sitt ordinarie arbete eller en annan arbetsuppgift hos sin arbetsgivare innebär rehabiliteringskoordinatören, som är kopplad till den offentliga sjukvården, en risk för ökad medikalisering och administration som försvårar och fördröjer återgången i arbete.

Obligatorisk kontakt med/remittering till företagshälsovården

Om rehabiliteringskoordinatorerna ska kunna fullgöra den roll som beskrivs är det av yttersta vikt att arbetsgivaren har eller förses med den kunskap och kompetens som behövs för att sköta arbetsplatsanpassning och rehabilitering i enlighet med AFS 1994:1. Där har företagshälsovården en avgörande funktion som en oberoende expertresurs i arbetsmedicin att fylla och därmed borde det istället föreskrivas en obligatorisk kontakt med företagshälsovården eller motsvarande. Detta skulle kunna utformas som att hälso- och

sjukvården ges möjlighet att remittera patienter till företagshälsovården då detta är motiverat. Därmed skulle inte de tidiga, rehabiliterande och koordinerande insatser företagshälsovården arbetar med idag riskera att eroderas genom införandet av rehabiliteringskoordinatorer utan istället förstärkas till nytta för arbetstagaren och en väl fungerande återgång i arbete.

Förtydligande av rehabiliteringskoordinatorernas ansvar och arbetsuppgifter krävs

Även om det av promemorian framgår att inga ansvarsförhållanden rörande rehabiliteringen ska förändras så finns det en överhängande risk, med den beskrivning av rehabiliteringsprocessen som görs i promemorian, att det ansvar som arbetsgivaren har enligt AML i förlängningen och praktiken tas över av stat och landsting. För att så inte ska ske behöver rehabiliteringskoordinatorernas ansvar och arbetsuppgifter förtydligas ytterligare.

Försäkringskassan måste sköta sitt samordningsuppdrag

För att kunna lyckas med rehabiliteringsprocessen krävs vidare att Försäkringskassan i verkligheten sköter det samordnande uppdrag som de har. Något som inte sker idag och ett problem som promemorian bortser från. Försäkringskassans samordningsansvar bör understrykas ytterligare och vi vill framhålla att den dialog som krävs mellan arbetsgivare och Försäkringskassan bättre sköts av företagshälsovården än en tillkommande funktion i form av rehabiliteringskoordinatorer inom hälso- och sjukvården med begränsad kunskap inom arbetsmedicin i relation till arbetslivets komplexitet.

Kompletterande konsekvensanalys krävs

Konsekvensanalysen är begränsad och borde utvecklas. I synnerhet anser vi att de ekonomiska konsekvenserna av förslaget för aktörer verksamma inom området arbetsanpassning och rehabilitering måste analyseras, så att inte förslaget orsakar en utslagning av den väl fungerande struktur av samarbete mellan arbetsgivarna och de privata aktörer som finns inom området. Vi föreslår även att frågan utreds ytterligare med fokus på ett bättre samarbete mellan den offentliga och privata sektorn för att påskynda ett stärkt rehabiliteringsarbete och främja arbetet inom sjukskrivningsprocessen.

Först när ovanstående förtydliganden och kompletteringar genomförts ser vi det som möjligt att fatta beslut om införandet av rehabiliteringskoordinatorer inom hälso- och sjukvården. I avvaktan på detta avstyrker vi förslagen i promemorian.

Sveriges Företagshälsor

Peter Munck af Rosenschöld

VDpeter.munck@foretagshalsor.se